

NORSK-FINSK GRENSEVASSDRAGSKOMMISSJON
SUOMALAIS-NORJALAINEN RAJAVESISTÖKOMISSIO

PROTOKOLL

Møte i Den norsk- finske grensevassdragskommisjon, 24.-26. mai 2011

Plass: Rica Hotel Kirkenes, Sør-Varanger kommune Norge

1. Velkomst og åpning av møtet, registrering av deltakere, samt praktiske opplysninger

Kommisjonens norske formann Bente Christiansen åpnet møtet og Sør-Varanger kommunes varaordfører Ole Gabrielsen ønsket velkommen til kommunen.

Deltakere presenterte seg (vedlegg 1.). Offisielle norske representanter er: norsk formann Bente Christiansen (Fylkesmannen i Finnmark), medlem Kjell Harald Sæther (Karasjok kommune), varamedlem Frank Ingilæ (Tana kommune), varamedlem Kåre Våga (Sør-Varanger kommune) og Ole Gabrielsen varaordfører Sør-Varanger kommune (møtte for medlem Linda Randal, Sør-Varanger kommune). Offisielle representanter fra finsk side er: finsk formann Outi Mähönen (Lapplands nærings-, samferdsels- og miljøsektor), medlem Antti Katekeetta (Utsjok kommune), varamedlem Ilmari Tapiola (Utsjok kommune) og varamedlem Keijo Pirttijärvi (Enare kommune). Andre deltagere i vedlegg 1.

2. Godkjenning av dagsorden med eventuelle forandringer

Dagsorden ble godkjent med følgende forandringer. Orienteringer fra Murmansk fylkesadministrasjon, industri og miljøkomiteens leder Mr Krapivin under punkt 7 fremføres av Vladimir Chizov (Direktør Pasvik naturreservat). Under punkt 9 øvrige saker informasjon om fremme av naturbasert turisme i Petsjenga regionen ved Vladimir Chizov.

3. Signering av protokoll fra 2010, samt kommisjonens anbefalinger fra 2010

Etter ønske fra medlemmer i kommisjonen tilføyes et eget punkt i protokollen om befaringer og ekskursionsjoner (punkt 10. i protokoll fra 2010). Befaringer gir et økt kunnskapsgrunnlag og innsikt til områder som vedrører kommisjonens arbeid. Protokollen signeres av begge formennene etter at denne tilføyelsen er skrevet inn. Anbefalinger fra 2010 blir tatt opp under de ulike punkter på dagsorden: miljøovervåking i Pasvik under punkt 4., stranderosjon og reduksjon av avløpsutslipp til grensevassdragene under punkt 6. og *Gyrodactylus salaris* lakseparasitt under øvrige saker.

4. PASVIKVASSDRAGET

4.1 Aktuelle saker i Pasvik vannområde

Varaordfører Ole Gabrielsen fra Sør-Varanger kommune orienterte om aktuelle saker i kommunen.

- Gruveindustrien i kommunen og planene ved økt (fordoblet) produksjonsvolum. Fire (4) konsekvensutredningsprogram er igangsatt; 1) for gruveområdet i Bjørnevann med en ev. utvidelse av virksomheten mot Pasvikelva, 2) utredning av jernbanetrasen fra Bjørnevann-Kirkenes, 3) prosess og foredlingsanlegget i Kirkenes og 4) utslippene til sjø/ fjordsystemet.

Gruven har trukket søknaden om å bruke kjemikaliet Lilaflot (flotasjonskjemikalie) i produksjon. Utslipp av Lilaflot var en del av utslippssøknaden fra 2009.

- Det blir ingen endringer i grensene for nasjonal laksefjord.
- Forekomster av mineraler skal kartlegges i kommunen med fly og feltundersøkelser sommeren 2011.
- Samarbeid med Russland: for å få en positiv utvikling på begge sider av grensa, har kommunen et nært samarbeid med Petsjenga kommune og er en del av nordområdepolitikken (twin city).

Press på fjordene for å øke aktiviteten av lakseoppdrett.

Orienteringer om aktuelle saker i Enare kommune tas opp under punkt 9, øvrige saker, fordi kommunens representant ikke er kommet men vil være tilstede på det tidspunktet.

Det ble aktiv diskusjon om gruvevirksomhet og dets miljøpåvirkninger.

Finsk formann Outi Mähönen fra Lappland ELY-senter (Nærings-, samferdsels- og miljøsender) konstaterer at gruvevirksomhet er et viktig spørsmål og det er gledelig å høre at fire (4) miljøkonsekvensutredninger skal gjennomføres, fordi aktiviteten kan ha effekt på Neidenelva og neidenlaksen. Nordlige og arktiske økosystem er sårbare. 'Føre-var- prinsippet' bør brukes for å hindre skadelige virkninger. Skadene kan være umulige å reparere siden. Mange mindre miljøskader kan sammen føre til større skade. I denne sak må man se på bruken av Espoo konvensjonen og mulige grenseoverskridende miljøpåvirkninger. Finland er klar til aktivt samarbeid på dette felt. I tillegg følger finsk media opp denne saken aktivt.

Varamedlem Frank Ingilæ fra Tana kommune konstaterer at det er større fokus på nordområdene og på de eksisterende naturressursene både til lands og til vanns. Geologiske forekomster blir kartlagt i stor skala nå. Dette gjelder også for Tana og Karasjok kommuner. Gamle gruver gjenåpnes og nye mineralfunn gjøres. Diamanter er funnet. Sikkert at en vil finne mer. På dette området kommer det til å bli store utfordringer for kommisjonen de kommende årene. De nye oljefunnene i Barentshavet vil også øke aktiviteten i fjordene og dette vil direkte påvirke kommisjonens arbeidsfelt. Økt press også fra andre næringer, som f. eks fra oppdrettsnæringen, som er meget viktig for Norge. Denne aktiviteten bør gjennomføres på en slik måte at man tar vare på villaksen.

Norsk formann Bente Christiansen fra Fylkesmannen i Finnmark orienterer om at kommisjonen har gitt en anbefaling om miljøkonsekvensanalyser i 2009 og anbefalt at prinsippene i Espoo konvensjonen blir brukt. Land som planlegger aktivitet som kan ha grenseoverskridende påvirkning må varsle om aktiviteten og minimere skadevirkningene av aktiviteten. Allmennheten og myndighetene skal være en del av prosessen. Det er tiltakshaver/ bedriften som står ansvarlig for gjennomføringen av konsekvensutredningene. En eventuell anbefaling fra kommisjonen på dette vil bli oversendt myndighetene og bedriften. I tillegg orienterer formann Christiansen om status i gruvesaken. Ved tilsyn hos Sydvaranger Gruve AS avdekket Klif (Klima- og forurensningsdirektoratet) avvik fra tillatelsen ved at bedriften hadde tatt i bruk et annet flokkuleringsmiddel (Magnaflock 1707) enn det som var gitt tillatelse til. Magnafloc 1707 gir en bedre utnyttingsgrad av prosessvannet, som er ferskvann. Ferskvann er en begrenset ressurs i produksjonen og det er ønskelig å gjenbruke mest mulig av vannet. Midlertidig tillatelse for Magnaflock 1707 er gitt og 7.4.2011 fikk bedriften utvidet tillatelsen frem til 1.5.2012. Den utvidete tillatelsen er gitt på grunnlag av at utslippsmyndigheten (her Klif) mener at belastningen som Bøkfjorden allerede er utsatt for ikke økes nevneverdig mer av dette. Midlet er lite biotilgjengelig og man har ingen dokumentasjon på at det ikke tas opp i næringskjeden. Vilkårene i tillatelsen er blitt strengere ved at det nå stilles krav om undersøkelser, overvåking og forskning på bunnlevende fisk, krabbe og skjell. Klif vurderer at tillatelsen ikke strider mot bestemmelsene for nasjonale laksefjorder.

Medlem Kjell Sæther fra Karasjok kommune kommenterer at oppdrettsnæringen er en trussel for villaksen og han ønsker en anbefaling på dette. Videre anbefaler han Finnmark som et pilotprosjekt

på rømmingssikre anlegg. Samt at forskning må prioriteres for å hindre rømninger, begrense smitte og begrense skadene fra lakse lus. Medlem Sæther vil også at det gis subsidier for de som ønsker å delta i pilotprosjektet.

Sakkyndig Eero Niemelä fra finske vilt- og fisker forskningsinstituttet kommenterer at realiteten er at oppdrett kommer til å øke i fremtiden. Det eksisterer problemer tilknyttet oppdrett: rømninger, smitte og lakselus. NASCO (North Atlantic Salmon Conservation Organisation) har anbefalinger på alternative oppdrettsmetoder, som kunne reduserer risikoen for rømning, smitte og lus.

Direktør Vladimir Chizov fra Pasvik Zapovednik fremfører ønsket om rullering av flerbruksplanen for Pasvikelva.

Konklusjon:

Kommisjonen tar orienteringene til etterretning.

Det utarbeides en felles anbefaling – i tråd med det som Espoo konvensjonen beskriver, slik at konvensjonen ivaretas i konsekvensutredningene ved den søkte fordoblingen av produksjonsvolumet ved Sydvaranger Gruve AS (vedlegg 2).

4.2 Miljøvernssamarbeidet i Enare-Pasvik området

4.2.1 Overvåking av miljøtilstanden

Kommisjonens anbefaling (Ylläsjärvi/ Kolari 2010): Kommisjonen anbefaler at Lapplands ELY-senter og Fylkesmannen i Finnmark (som ansvarlige myndigheter) sikres ressurser til regelmessig og tilstrekkelig omfattende gjennomføring av overvåkingsprogrammet. Dette er den eneste måten å skaffe pålitelig og oppdatert kunnskap om miljøtilstanden i grenseområdene for lokalbefolkningen og kommunenes bruk. Det må orienteres om resultatene fortløpende. I tillegg anbefaler kommisjonen at overvåkingen utvides slik at den samlede påvirkning fra aktuelle aktiviteter og klimaendringer i grenseområdene utredes.

Sakkyndig Annukka Puro-Tahvanainen fra Lapplands ELY-senter orienterer om felles overvåkingsprogram i grenseområdene. Kommisjonen gav en anbefaling om dette i 2010. Overvåkingen følges godt opp i forhold til den del som er med i de nasjonale overvåkingsprogrammer. Overvåking på jordøkosystemer har dog vært mindre enn forutsatt i Pasvikprogrammets anbefalinger. Finsk del av kommisjonen har i 2011 besluttet å bruke en del av sin tildeling på å få gjennomført landbasert overvåking. Overvåkingen blir gjennomført av Metla (finsk skogsforskning). I denne sammenhengen får Russland følgende spørsmål: har man viten om hva status er for oppfølging av overvåking av landøkosystemer i Petsjenga og Nikel området?

Direktør Vladimir Chizov svarer at Pasvik Zapovednik (heretter PZ) følger opp med årlige tellinger av vannfugl i Pasvikelva, ICP Forest programmet gjennomføres også i PZ sitt område. PZ ligger sør for nikkerverket og er mindre påvirket enn områdene rundt og nord for verket. Vannprøver skal også tas av vannekspertes (fra St. Petersburg), prøvene tas i Jäniskoski, Rajakoski, Salmijärvi området. Rapport på dette vil foreligge i slutten av 2011.

Sakkyndig Annukka Puro-Tahvanainen orienterer i tillegg om status for en felles vannrapport for små innsjøer i grenseområdene som utgis i løpet av sommeren. Resultatene fra denne bygger på resultater fra det felles overvåkingsprogrammet som ble utviklet i årene 2003-2006 og prøver fra 2000-2009. Overvåkingsprogrammet ble utviklet for å kunne følge miljøstatusen i grenseområdene grunnet forurensing fra smelteverket i Petsjenganikkell (forsuring og tungmetaller). Resultatene viser at forsuringssituasjonen er forbedret, men at kobber (Cu) og nikkel (Ni) ser ut til å øke. Kart over innsjøer med i undersøkelsen (vedlegg 3). I tillegg orienterer *Puro-Tahvanainen* om utviklingen i Enaresjøen i henhold til klimaparametere og vannregulering fra årene 1960-2009. Resultater i korthet: man observerer økt vanntemperatur sommerstid, lengre isfri periode, tynnere isdekke, samt økt tilsig vinterstid.

4.2.2 Status for ENPI CBC -prosjektet 'Klimaforandring og luftbåren forurensing i Pasviks nedbørsfelt'

Finsk formann Outi Mähönen orienterer om status for prosjektsøknad. Kommisjonen har tidligere fått en fyldig orientering om saken – felles trelateralt overvåkingsprogram i grenseområdene. Det ble søkt Kolartcic ENPI CBC (EU grenseregionale midler) finansiering i 2010 for prosjektet. Prosjektet fikk ikke tilslag på sin søknad, derfor søker man på nytt med et mer spisset innhold, samt redusert budsjett. Målet er fortsatt felles harmonisert miljøovervåking og informasjonsformidling. Fristen for å levere søknad til ENPI CBC programmet er 13.6. Prosjektet vil gi nye resultater til bruk i forvaltningen og gi befolkningen i området svar på miljøsituasjonen der de bor.

4.2.3 Orientering om miljøovervåking i Grense Jakobselv

Sakkyndig Harald Muladal fra Fylkesmannen i Finnmark orienterer om miljøovervåking i Karpelva og Grense Jakobselv. Begge elvene er påvirket av luftbåren kobber- og nikkelforensning fra Russland. Nivåene er noe høyere i øvre deler av Grense Jakobselv, men miljøtilstanden i begge elver klassifiseres som moderat på grunnlag av målte verdier av kobber spesielt. Fylkesmannen utfører for tiden målinger i Grense Jakobselv, mens NIVA (Norsk institutt for vannforskning) har stasjoner for langtidsovervåking av innsjøer på Jarfjordfjellet som drenerer til hhv. Grense Jakobselv og Karpelv. Disse stasjonene inngår i et nettverk av målestasjoner for nasjonal forsuringsovervåking. Nikkelinnholdet i vannet er tidvis høyt i de øvre deler av disse vassdragene, og på enkelte stasjoner overstiger nivåene de norske kravene til drikkevann (som er 20 mikrogram per liter). Kobberinnholdet i vannet er under det som regnes som dødelig for fisk, men det kan likevel påvirke fisken og fiskebestandene indirekte, fordi bunndyrene i elver og innsjøer er følsomme for denne typen forurensning. For å finne ut i hvilken grad dette er et problem, har Fylkesmannen i samarbeid med Sør-Varanger kommune bestilt en undersøkelse av bunndyrsforekomstene i Grense Jakobselv i 2011. I Karpelva finnes det elvemusling over en strekning på 15 km. Denne overvåkes av NINA (Norsk institutt for naturforskning), og bestanden er anslått til over en million individer. Selv om bestanden gir inntrykk av å være stor og livskraftig, var mer enn 95 % av muslingene i Karpelva eldre enn 20 år da dette ble undersøkt i 2005. Det ble registrert lav rekruttering, og det er tvilsomt om rekrutteringen er god nok til å opprettholde bestanden på lang sikt. Kobber- og nikkelforensningen kan være negativ for elvemuslingen gjennom forstyrrelse av kalsiumbalansen, som styrer viktige livsfunksjoner.

4.2.4 Orientering om Pasvik-Inari Trilateral Park

Sakkyndig Tiia Kalske fra Fylkesmannen i Finnmark orienterer kort om aktuelle aktiviteter i Pasvik-Inari Trilateral Park samarbeidet. Sommeren 2011 skal det gjennomføres bjørneovervåking med hjelp av hårfeller i alle tre land. Det blir en gjentakelse av opplegget fra 2007. Det gjennomføres også den årlige vannfugl registreringer (vår og høst) i Pasvikelva i regi av Bioforsk Svanhøvd og Pasvik Zapovednik. Det blir, 30.8-1.9, gjennomført årlige trilateralt møte i regi av Fylkesmannen i Finnmark i Varanger området.

4.3 Orienteringer fra Murmansk regionen

Direktør Vladimir Chizov orienterer om et barn og ungdomsprosjektet på vann. Gjennom prosjektet møtes norske og russiske barn for aktiviteter knyttet til vann, vannkraft i elva, vann prøvetaking og andre vannundersøkelser. Arbeidet er basert på samlinger og hjemmearbeid mellom samlingene. Aktiviteten bør komme inn under det trilaterale miljøvernssamarbeidet, Pasvik-Inari Trilateral Park.

Konklusjon:

Kommisjonen tar orienteringene til etterretning. Det er viktig å fortsette arbeidet med å følge opp miljøtilstanden i grenseområdene gjennom det felles overvåkingsprogrammet, samt at kommisjonen anser barn og ungdomsarbeide som viktig.

5. NEIDEN- og MUNKELVVASSDRAGET

5.1 Aktuelle saker i Neiden vassdragets nedbørsfelt: orienteringer ved kommunenes representanter

Varamedlem Kåre Våga fra Sør-Varanger kommune orienterer om aktuelle saker i Neiden

- Resultatene fra arbeidet med miljøkartlegging (avløpsregistrering) i Neidenelva: Fornøyd med at dette arbeidet er kommet i gang. Han tar også opp en bekymring angående forurensing til Nuorttibekken fra utslipp fra butikkene ved grensa på finsk side. Nuorttibekken er viktig gyteområde for sjørret i Neidenelva, og han ønsker et godt samarbeid også på dette jfr. samarbeidet på laks.
- Varamedlem Våga tar i tillegg også opp spørsmålet med krigsetterlatenskaper i elva ved broa i Neiden. Disse er en hindring og fare for fisket og fisken, samt gir et negativt estetisk inntrykk. Våga ønsker å få til en opprydding ved Neiden bro på lik linje som det som er gjort ved Tanabru.
- Samarbeidet om laks: Befolkningen i Sevettjärvi og Neiden samarbeider nå godt. Positiv utvikling for laksen i Neidenelva.

Diskusjon.

Finsk formann Outi Mähönen sier at Neidenelva og neidenlaksen en meget verdifull ressurs, som må tas vare på. Finland er villig til å gi informasjonen man mangler på kloakk, avløp og andre utslipp fra sin side av grensa, slik at man får dekket hele status for elva. Sekretariatene får til oppgave å følge opp dette, få utslippsdata fra finsk side til Neiden elva.

Sakkyndig Knut Aune Hoseth fra Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) kommenterer at man i 2005-2006 fjernet rester i Karasjok til en kostnad på 600 000 NOK, da hadde NVE ansvaret. Utfordringa i Neiden er, at ingen eier restene. NVE får statsmidler til opprydding, sikring etc. og det finnes muligheter for fjerning av eierløse gjenstander i vassdrag. Man har i NVE ikke vært klar over situasjonen i Neiden og NVE kan se på saken og ev. påta ansvar for dette hvis det viser seg å ha en slik stor ulempe som det her nevnes. Statens veivesen har kartlagt vandringshinder for fisk, dette arbeidet er i slutfasen nå. Dette tilfelle må tas videre til statens veivesen for å få til fremtidig opprydding, samt få frem en finansieringspakke på slike tiltak. Krigsetterlatenskapene er et norsk anliggende hvor kommunen, statens veivesen, NVE og andre må samarbeide.

Formann Christiansen ba sekretariatet sammen med kommunen, statens veivesen og NVE følger opp denne saken. Kommunen og sekretariatet inviterer til felles befaring høsten 2011: mulige deltagere, fylkesmannen, Fiskefelleskapet, kommunene, NVE og statens veivesen.

5.2 Orienteringer om vannovervåking, status for avløpsutslipp og samarbeid om laks

Sakkyndig Harald Muladal orienterer om samarbeidet om laks mellom fiskerettshaverne på finsk og norsk side. I mars 2010 gjennomførte man et første møte i Sevettjärvi. Man kom frem til felles reguleringer i fisket for 2010 sesongen på begge sider av grensa. Det er gjennomført et oppfølgingsmøte denne vinter og et seminar om laksebestandene våren 2011. Neste møte er satt til høsten 2011, hvor man skal bestemme reguleringene for 2012. Reguleringene for 2011 er lik som de i 2010. Status for vannovervåking og avløpsutslipp er allerede gjennomgått av varamedlem Våga (punkt 5.1).

5.3 Status for utredning over fisket i Neidenelva

Sakkyndig Eero Niemelä gir en grundig presentasjon av status for fisket i Neidenelva. Som er tenkt som en del av rullering av flerbruksplanen for vassdraget. Laksen er en felles ressurs derfor felles tiltak. Bakgrunn: Overenskomsten om fisket i elva fra 1984, målet er å bevare og øke

laksebestandene. For å oppnå målene må man ha felles forståelse på begge sider av grensa, en konkret og felles plan for reguleringer og styringstiltak som forplikter alle parter. Planen bør være helhetlig. Man må se på ressursen fra sjøen, fjorden og hele elva under et. Tiltakene må også være langsiktige fordi laksen som ressurs fornyer seg langsomt. Man må også ha god og detaljert kunnskap om laksen, fangsten etc. gjennom langtidsovervåking for å kunne iverksette riktige tiltak. Iverksatte tiltak må også følges opp med overvåking for å dokumentere effektene. Man har til nå publisert fem (5) rapporter om ulike del temaer og fem (5) rapporter til er under arbeid.

Konklusjon:

Kommisjonen tar orienteringene til etterretning. Eventuelle utslipp til Neidenelva fra finsk side skal sekretariatene følge opp ved å skaffe til veie utslippsdata fra finsk side. Kommunen og sekretariatet inviterer til felles befarings av krigsetterlatenskaper i Neidenelva på norsk side høsten 2011. Mulige deltagere, fylkesmannen, Fiskefelleskapet, kommunene, NVE og Statens veivesen.

6. TANAVASSDRAGET

6.1 Aktuelle saker i Tanavannområde: orienteringer ved kommunenes representanter

Varamedlem Frank Ingilæ fra Tana kommune orienterer om aktuelle saker i Tana

- Det er satt i gang reguleringsprosess for Kalvbakknes og Tanamunningen. Området er viktig for lokalbefolkningen og turismen. Ved og i Tanamunningen, hvor elva møter fjorden, er det mye ferdsel og camping. I området finnes det kulturminner og krigsminner. Formålet med prosessen er å forebygge og redusere ev konflikter og gjøre området mer attraktivt, samt ta vare på området. Det er stor interesse fra lokal befolkningen i å delta i disse prosesser. I dette arbeidet vil man også se på nåværende grense mellom elva og fjorden – dette brakvannsområdet har et uregulert fiske som gir en del konflikter. Tana kommunestyre kan selv beslutte å flytte grensene mellom elv og sjø. Dette diskuteres for tiden og er ikke enda lagt frem til politisk behandling.
- Utsiktsrydding er gjennomført langs veien i nedre del av Tanadalen. Nå ser man elva fra veien og ryddingen er gjennomført på en bra måte.
- Kystverket har i sine langtidsbudsjetter lagt inn 15-20 mill for mudring i Austertana, i tilknytning til transport av kvartsitt. Mulig mudring i 2013.
- ØFAS deponi på Gassanjarga: Forbud mot deponering av vått organisk avfall. Avfallet skal kvernes og metall fjernes med magneter, presser og pakkes. ¾ av avfallet skal så transporteres til Sverige via Utsjokk for forbrenning/ energi utvinning. Dette settes i gang sommeren 2011. Medfører ikke fler trailere på veiene, fordi mange trailere allerede kjører tomme ned til Østlandet via Finland og Sverige. Det jobbes også for å få tillatelse til lengre kombinasjons transport, på lik linje med det som allerede er lov på finsk side. På sikt skal det bygges avfallsforbrenningsanlegg i Sør-Varanger kommune.

Medlem Antti Katekeetta fra Utsjokk kommune orienterer om aktuelle saker i Utsjokk

- Norske reinsdyr beiter på finsk side, norske reinsflokker er blitt så store at deres eget beite ikke strekker til. Det er på ministernivå snakket om å bygge et reingjerde fra Polmak til Angel. Intet vedtak på dette enda. På finsk side har man oppnevnt sin del av forhandlingsdelegasjonen. Å få opp et reingjerde er nødvendig. Reinsdyr som er døde av sult samles opp og deponeres/ graves ned i Utsjokk. Flere rein har også dødt på elveisen og er nå gått ned til bunns ved isgangen.
- Tana laksen: Tanaelva er Europas beste lakselv og den må tas vare på. I tidligere tider brukte man andre metoder enn i dag for å ta vare på laksen. Laksand/ siland spiser mye fisk, bestanden av laksand/ siland er et problem.
- Erosjonsvern i Tana: har også betydning for bevaring av laksen i Tana, sand har fylt opp gyteområdene i elva, bevaring av gyteområder for laks er viktig for bestandsutviklingen, å få midler til erosjonsforbygning er veldig viktig – for å bevare laksebestanden.

Medlem Kjell Sæther fra Karasjok kommune orienterer om aktuelle saker i Karasjok

- Vannkvaliteten i vassdraget. I siste møte ga kommisjonen en anbefaling (se under punkt 6.2) om at staten må gå inn med midler for å lette den økonomiske belastningen for innbyggere i spredt bebygde områder, med særlig fokus på grensevassdrag. I planarbeidet for vann og avløp har kommunen et tett samarbeid med Tana kommune. Vi ønsker også et tettere samarbeid mot Utsjokk kommune. Kostnadsoverslag for god vannkvalitet vil være på 30 mill. NOK bare for Karasjok, samt oppgradering av gammelt kloaknettverk vil komme opp i samme sum.
- Arbeid med flomvern utbygging i Markanjarga ved brua i Karasjok. Området er flomrisikoområde og man ønsker å bygge flomvern for å sikre liv, helse og materiell til alle innbyggere i dette område.
- Store Norske gull leiter etter mineraler i Raitevarre i Karasjokkdalen. Øst for sentrum i Karasjok er en flykartlegging planlagt. Det er motstand fra deler av reindriftsnæringa pga kjøring i terreng. Ved eventuelle funn må miljøkonsekvensutredninger gjøres før det blir drift. Kommunen ønsker strenge miljøkrav på lik linje som Kittilä, målet er 0 utslipp.
- Fiske på blandede bestander i nedre del av elva – tar 25 % av laksen som burde komme opp i elva og til Anarjokka, Karasjokka og Ijesjokka. I 2010 passerte bare 1500 stk laks ved telling ved brua i Beskenjarga, ca 20 km ovenfor Karasjok sentrum. De beste gyteplassene er i de øverste delene av vassdraget, hvor man ikke har problem med sand som fyller opp gyteplasser. For å bevare laksebestanden må man innføre reguleringstiltak – nå er bestandene øverst i vassdraget på et minimum. Fiskere i nedre del må også bære sin del av ansvaret. Forslag til reguleringer: å slippe ut vinterstøinger, samt starte fisket senere.

Det ble aktiv diskusjon etter orienteringene fra kommunene.

Norsk formann Christiansen kommenterer at forhandlinger om overenskomsten om fisket i Tanavassdraget mellom Norge og Finland starter opp til høsten 2011.

Varamedlem Frank Ingilæ kommenterer saken om norsk rein. Norske kommuner har ikke myndighet i forhold til reindrifta. Reindriftsforvaltningen er under revidering i Norge for tiden. I Tana er man stolte av sin reindrift. Slaktevekta på rein i Tana er høyest i hele fylket og en enorm verdiskaping av denne næringa for kommunen. Det kan også sies at enkelte sidaer ikke har kontroll på sine dyr og det har ledet til mye gjerdebygging på kryss og tvers. I deler av fylket er reintallet for høyt, dog ikke i hele fylket og saken er vanskelig. Medlem Ingilæ deler bekymringa som er fremført av finsk medlem Katekeetta.

Norsk formann Christiansen kommenterer avtalen mellom Finland og Norge om grensekryssende rein. Norge betaler erstatning til finsk side hvert år pga dette. På norsk side begynner man nå å kreve inn denne betalinga fra reieneieren. Man jobber også for å få ned reintallet på norsk side. En kommende ny forskrift, en sanksjonsforskrift vil gi mulighet for å gi dagbøter til reieneier som ikke følger gjeldende regelverk. Kravene for årene 2009-2010 for grensekryssende rein ligger nå til siste behandling hos reindriftsforvaltningen og når de er ferdig der blir det utbetalt til finsk side.

Sakkyndig Knut Aune Hoseth kommenterer erosjon og negativ virkning på laksens gyteplasser. Erosjon og transport av materialet og sedimentering i elva er deler av en naturlig prosess. På flere plasser ser man at tiltak for å hindre erosjon fører til enda dårligere resultat. Derfor fjerner man nå tidligere bygde erosjonsforbygninger, for å føre elva tilbake til en naturlig tilstand. I Altaelva river man nå tidligere bygde erosjonshinder.

Medlem Antti Katekeetta kommenterer at erosjonsproblemene begynte da veiene ble bygget. Og situasjonen nedenom Portta alvakas fossen er særlig bekymringsfull. Med tanke på laksens beskyttelse og bevaring av laksen er sedimentering av erodert materiale vandringshinder for laksen, 100-150 000 kubikk sand er årlig i bevegelse i elva. Bru rester i Enareelva: bru rester fortsatt i elva og skaper fare og hindring for ferdsel og fiske.

Sakkyndig Eero Niemelä kommenterer erosjonssaken. Erosjonsvern er å kanalisere en elv. En dialog er å foretrekke mellom lokale innbyggere og myndigheter for å finne stedene hvor menneske skapt erosjon er et problem. Genetiske studier av laks i Tanavassdraget viser at gyteområdene midt i elva (Outakoski, Nupuselva) er viktige og disse deler av elva har egne bestander og er forskjellige fra bestandene som er i nedre del av elva. Hunn laksen kommer tilbake til sin fødeplass for å gyte. Erosjon er en naturlig prosess i en elv, dog kan man åpent diskutere og bruke lokalkunnskap om prosessen kan forsinkes enkelte steder hvis den er akselerert pga menneskelig aktivitet, for å bevare gyteområdene i midten av elva som er viktige for yngel produksjon.

Sakkyndig Harald Muladal kommenterer mengden laksender. Fuglen er ikke den største trusselen mot laksebestanden. Fuglene som går oppover i elva spiser sikkert noen lakseyngel, dog klarer vi mennesker helt på egenhånd å desimere disse laksebestandene.

6.2 Vannovervåking og vannkvalitet i Tanavassdraget status og videre arbeid

Kommisjonen anbefaling (Ylläsjärvi, Kolari 2010): Kommisjonen anbefaler at man viderefører arbeidet med å redusere utslippene til grensevassdragene og at det avsettes midler til nødvendige investeringer i avløpsanlegg som har utslipp til Tanavassdraget.

Sakkyndig Anukka Puro-Tahvanainen orienterer om nåværende overvåkingsprogram i Tanavassdraget. Man har et ønske om å videreutvikle dette programmet, samtidig som man i 2012 skal oppdatere andre nasjonale overvåkingsprogrammer. Finland ønsker å ha et felles overvåkingsmøte til høsten 2011. Hvor ansvarlige myndigheter møtes for å gjennomgå status for dagens overvåkingsprogram, se på behovet for videreutvikling og felles retningslinjer. Etter dette kan man utforme et nytt overvåkingsprogram på oppdrag eller i egen organisasjon. Finland tar ansvar og inviterer til dette møte høsten 2011.

Medlem Kjell Sæther og varamedlem Ingilæ kommenterer at de kommer å ta anbefalingen fra 2010 og løfte den på dagsorden og få mer politisk trykk på norsk side.

6.3 Utvikling av myndighetssamarbeidet i Tana dalen Interreg -prosjekt, ras av strandvoller

Kommisjonens anbefaling (Ylläsjärvi, Kolari 2010): Stranderosjon og ferdselshindringer i vassdraget. Kommisjonen understrekte at bevaring av Tanaelva i naturlig tilstand er ytterst viktig og derfor må effektene av alle tiltak som påvirker elva utredes grundig på forhånd. Derfor anbefaler kommisjonen at ansvarlige myndigheter avklarer skader som erosjonen har forårsaket og utreder kostnader knyttet til erosjonsforbygning og hvilken nytte dette gir, samt kommer med forslag om hvordan dette kan finansieres. I tillegg anbefaler kommisjonen at ansvarlige myndigheter evaluerer og kommer med forslag om hvordan gamle brukonstruksjoner og andre ferdselshindringer kan fjernes fra grensevassdragene.

Sakkyndig Niina Karjalainen fra Lapland ELY-senter gir en grundig orientering av et oppfølgingsprosjekt på myndighetssamarbeid og ras av strandvoller. Bakgrunnen er to tidligere Interreg prosjekter. Prosjektet skal sette i verk tiltak som er beskrevet i flerbruksplanen for Tanavassdraget; landskapsarbeid i tilknytning til erosjonsvern, plan for landskapsarbeid for Nuorgam tettsted, skråfotografering (norsk side), tilsyn av tidligere bygde erosjonsvern og kartlegging av flomrisikoområder (Nuorgam-Polmak som pilotområde).

Sakkyndig Eero Niemelä kommenterer at det er viktig å høre på og bruke lokalbefolkningens kunnskap. Universitetet i Turku (UTU) gjennomfører et prosjekt som omhandler sommerflom og klima spørsmål.

Norsk formann Christiansen orienterer at Turku Universitet var invitert til dette møtet for å orienterer om nevnte flom og klima prosjektet. De var forhindret denne gang, men de skal inviteres til et senere møte for å gi orientering om sitt prosjekt og resultater.

Sakkyndig Knut Aune Hoseth kommenterer at skråfotograferinga langs grensestrekinga av vassdraget og ev også i de større sideelvene vi skje i sommer.

Medlem Antti Katekeetta kommenterer at man på finsk side allerede har skråfotografert. Dette ble i sin tid utført av vassdragsstyrelsen (dagens ELY -sentraler) og betalt av kommunen.

6.4 Lokal forvaltning - orienteringer

Medlem Kjell Sæther orienterer om Tana fiskeforvaltning (TF): Tidligere lensmann i Tana Helge Samuelsen er valgt som leder for TF som har ni medlemmer, fem fra laksebreveiere, som har lov å fiske med garn og fire fra de som har lovfestet rett til å fiske med stang. Første styremøtet er gjennomført. Målet for TF er å få mer fisk i hele elva. Blant annet selger TF fiskekort, har ansvaret for og ansetter elveoppsynet. Planen er også at elvevaktene skal være mer synlige på elva. TF arbeider for å få nok laks i hele vassdraget, for at de skal lykkes, må forhandlingene mellom Norge og Finland gjenopptas. For å få nok laks i elva må man regulere fisket uten å skade lokalbefolkningens interesser.

Medlem Antti Katekeetta kommenterer at den finske stat selger så mange fiskekort det etterspørres. De lokale har minsket på sitt stengselfiske, man har redusert fisket på finsk side.

Konklusjon:

Kommisjonen tar orienteringene til etterretning. Finland tar initiativ og inviterer til møte om oppdatering og videreutvikling av det felles overvåkingsprogrammet i Tanavassdraget, høsten 2011.

7. Vanndirektivet og flomdirektivet

7.1 Status i Finland

Sakkyndig Annukka Puro-Tahvanainen orienterer om status for gjennomføringen av vannrammedirektivet i Finland. Vannforvaltningsplanene ble godkjent i slutten av desember år 2009. Målet er å oppnå og beholde god tilstand i alle vannforekomster. I Tana-, Neiden og Pasvik vannområde er det ikke behov for tileggstiltak, dog ser man på spredningen av *G. salaris* lakseparasitten som en av de største truslene. For tiden gjennomfører ansvarlige myndigheter og sektormyndigheter tiltak innen rammene for sine budsjett. I 2012 skal fremdriften på dette rapporteres til EU. Andre planfase 2010-2015, hvor man må ta hensyn til ny lovgivning og nye direktiver (flomdirektivet, marinstrategidirektivet og miljøkvalitetsdirektivet). Planen for fase 2 er; karakterisering av vannforekomster innen slutten av 2011, klassifisering av vannforekomster høst 2012- vår 2013, høring av sentrale spørsmål i 2012, oppdatering av tiltaksprogram innen slutten av 2013, ferdigstilling av forvaltningsplanene innen slutten av oktober 2014, tredje høring sammen med forvaltningsplan for marinstrategidirektivet og flomdirektivet i 2014-2015. Godkjenning av planer inne 22.12.2015. Utdringer for planfase 2: felles vannforvaltningsplan i internasjonale vannforekomster, Samarbeidet mot Russland, samordningen mellom mange ulike direktiver, samt et ev felles overvåkingsprogram i grenseområdene.

7.2 Status i Norge

Norsk formann Bente Christiansen orienterer om status i Norge. Fylkeskommunene i Norge er myndigheten for den videre planprosessen siden 1.1.2010. I juni 2010 ble planene i Norge godkjent av Kongen i statsråd. Fylkesmannen har ansvar for overvåking. I spørsmål om karakterisering og klassifisering skal man komme til en enighet i grenseområdene og samordne overvåkingsprogram, for å få det kostnadseffektivt og supplerende, vesentlige spørsmål og overordnet oversikt over mulige tiltak i området. Spørsmålet er om samordning, sammen med annet land kan gi en felles redegjørelse i forhold til andre politikk områder, for eksempel i klima og flom spørsmål. Marinstrategi er ikke på dagsorden på norsk side. Norge har aktiviteter på flomdirektivet og de bør samordnes med vanndirektivet på en hensiktsmessig måte. NVE er myndigheten på flomdirektivet

på norsk side. Arbeide for å felles overvåkingsprogrammer er Norge interessert i og oppstart til høsten er bra. Norge ønsker også å delta i samarbeid med Russland om disse aktuelle vannspørsmålene. Fylkesmannen har planer om å arrangere en workshop for å sammenligne vanddirektivet med den Russiske vannstrategien. Identifisering av likheter og ulikheter i disse strategiene er av interesse. Rullering av flerbruksplanen for Pasvik kunne gi oversikt over mulige miljøtiltak og felles vannforvaltningsplaner kan være en form for flerbruksplan Fylkeskommunen har i planfase 2 konsentrert seg om de syv andre vannområder i Finnmark som ikke omfatter grensevassdrag.

7.3 Status for det internasjonale vannforvaltningsområdet

Norsk formann Bente Christiansen orienterer om at det er ingen forandring i status siden siste møte. I 2009 ble det gjennomført et møte hvor Finland la frem sitt syn og Norge la frem sine synspunkter på et internasjonalt vannområde. Finland ønsker en formell statsavtale og Norge ønsker en Memorandum of Understanding (MoU, en avtale om felles forståelse). Det er heller ikke enighet om rollen til Grensevassdragskommisjonen i dette. Finland ønsker at kommisjonen skal ha en større rolle. Dette ønsker Norge ikke. Finland har sendt en formell henvendelse på dette til Norge, denne er ikke besvart enda pga kapasitets problemer på norsk side. Overvåkings samarbeidet fortsetter uansett.

Finsk formann Outi Mähönen tilføyer at Finland ønsker en formell statsavtale slik direktivet forutsetter og at Grensevassdragskommisjonen skal fungere som et koordinerende organ. Finland avventer svar og dette stopper dog ikke samarbeidet som allerede foregår i dag.

7.4 Flomdirektivets gjennomføring i det internasjonale vannområde

Sakkyndig Niina Karjalainen gir en grundig orientering om flomdirektivets gjennomføring i Finland. Finland og Sverige har nasjonal lovgivning om gjennomføringen av flomdirektivet. Gjennomføringen i korthet: innen 22.12.2011 skal man ha gjennomført en første flomrisikovurdering, innen 22.12.2013 flomrisiko og flomrisikokart, innen 22.12.2015 ferdigstillelse av forvaltningsplaner for flomrisiko. Ansvarlige myndigheter på finsk side er Jord- og skogsbruksdepartementet som styrer og overvåker gjennomføringen av direktivet og rapporterer til EU, samt utpeker områdene med betydelig flomrisiko, godkjenner styringsdokumenter og forvaltningsplaner og oppnevner flomrisikogrupper. Innriks-, samferdsels- og kommunikasjonsdepartementet og Miljødepartementet - deltar i samarbeid. ELY sentralene er ansvarlige statlige myndigheter for gjennomføring og planlegging. Miljøsentralene og Meteorologisk institutt skal gi ekspert hjelp. Det finske landskapsforbundet innkaller flomgruppene og deltar i deres arbeid. Kommunene har ansvaret for planlegging og beredskap tilknyttet flom forårsaket av snøsmelting og store nedbørmengder, de deltar også i flomgruppen. Andre myndigheter og redningstjenesten deltar i flomgruppen. Flomdirektivet i Norge: ikke enda iver satt gjennom lovgivning i Norge, NVE er ansvarlig myndighet. NVE har startet arbeidet med å kartlegge flomrisikoområder. Man følger i prinsipp samme plan som Finland og andre EU land for gjennomføringen. I Tanavassdragets vannområde vil man trolig utpeke Karasjok tettsted som et betydelig flomrisikoområde. Høringsutkast på flomrisikoområder i Finland er på høring i Finland 1.4-30.6.2011: på finsk side ingen betydelige flomrisikoområder ellers Tana, Neiden, Munkelv vannområde. I Pasvik vannområde er Ivalo tettsted på finsk side utpekt til betydelig flomrisikoområde. Status for gjennomføringen i det internasjonale vannområdet: godt samarbeid mellom ELY og NVE, man har et bakgrunnsnotat for flomrisikovurdering i Tanavassdragets vannområde.

Sakkyndig Knut Aune Hoseth kommenterer at flomdirektivet ikke er offisielt ratifisert i Norge. Man gjennomfører dog nasjonal grovkartlegging for å finne områder som kan ses ha betydelig flomrisiko. Ingen områder i grensevassdragene kommer under kategorien for betydelig flomrisikoområde. Dog utpeker seg nedre del av Altaelva og deler av Karasjok sentrum som

betydelig flomrisikoområder. NVE har på regionalt nivå fått økte ressurser på å følge opp dette arbeidet og også til samordningen med vannrammedirektivet.

Finsk formann Outi Mähönen orienterer om at Grensevassdragskommisjonen er blidt bedt om en høringsuttalelse på utkastet til de finske flomrisikoområder. Høringen varer til 30. juni og alle høringsdokumenter er på finsk, svensk og engelsk. Man har også bedt om uttalelser fra NVE i Norge og alle finske kommuner. Finland foreslår: Formennene for kommisjonen uttaler seg i saken og at uttalelsen siden sendes som en orienteringssak til medlemmene. Høringen gjelder bare finsk side og området Ivalo tettsted som er utpekt som mulig betydelig flomrisikoområde.

7.5 Orienteringer fra Murmansk området

Direktør Vladimir Chizov overbringer hilsener fra Murmansk fylkesadministrasjon, leder for industri og miljøkomiteen Mr Krapivin. Vann og flom saker er føderale myndigheters ansvar. Regionale myndigheter er ansvarlige for innlandsvannforekomster. Tre (3) problemområder i Murmansk regionen: vårflomområder. 1) Varzugaelva: isblokader ved isgangen, hvor Varzuga tettsted kan bli flomrammet. Beredskapskomiteen i tilfelle flom er oppnevnt i år. Hydromet og beredskapskomiteen følger med flomsituasjonen. 2) Fare for drikkevannskilder i flomområder. 3) Industriområdet i Murmansk også under flomrisiko. Deler av Pasvikelva også under flomrisiko pga regulert vassdrag.

Varamedlem Keijo Pirttijärvi kommenterer at Enaresjøen har veldig lavt vannstand i år pga man har tappet mye vann under vinteren.

Konklusjon:

Kommisjonen tar orienteringene til etterretning. Formennene i kommisjonen uttaler seg til høringen om utpekte betydelig flomrisikoområder på finsk side innen 30.6.2011, saken sendes siden som en orientering til kommisjonens medlemmer.

8. Forskning og vern av fiskebestander

8.1 Felles overvåkingsgruppe og forhandlinger

Sakkyndig Harald Muladal orienterer om resultater for forhandlinger på turistfisket i Tana mellom fylkesmannen og ELY – sentralen. Man ble ikke enige omreguleringer for tilreisende fiskere for 2011 og derfor beholder man samme reguleringer som i 2010. De statlige forhandlingene på overenskomsten om fiske i Tanavassdraget starter høsten 2011. Disse forhandlinger kommer til å ta tid. Derfor kan resultater tidligst ventes i 2012 men trolig senere. Derfor er det behov for reguleringer av fisket mens forhandlingene pågår. Man har vitenskapelig dokumentasjon på at situasjonen for flere bestander i Tana er kritisk og særlig nedgang i antall store hunner. I Neiden samarbeider fiskerettssinnehaverne godt.

Medlem Antti Kateketta kommenterer Tana og situasjonen i Finland: fiskeretten er tilknyttet landeiendomsretten og den er grunnlovsfestet i Finland.

8.2 Orientering om Kolarctic ENPI prosjektet, "Kolarctic salmon 2011-2013"

Sakkyndig Tiia Kalske orienterer om prosjektet "Kolarctic salmon". Dette tre lands samarbeid om laksen i sjøen er delfinansiert via EUs Kolarctic ENPI CBC program. Målsettingen er å på sikt få en mer bærekraftig og kunnskapsbasert forvaltning, hvor man også tar vare på den erfaringsbaserte kunnskapen og lokale fisketradisjoner. Prosjektet startet 1.1.2011 og er treårig, Styringsgruppen har hatt sitt første møte i mars i Vadsø, felt- og laboratorium arbeidet er i gang, informasjonstiltak: prosjekt faktaark og web sider er publisert. Les mer om prosjektet og fremdriften på:

www.fylkesmannen.no/kolarcticsalmon

Diskusjon om pukkellaks og orientering av overvåking på norsk side.

Sakkyndig Harald Muladal orienterer. Pukkellaks er en fremmed art for elvene i Finnmark. Pukkellaks kan redusere produksjonen av laks, sjøørret og sjøørøye i elvene våre fordi den kan være bærer av nye sykdommer som kan være fatal for laks og fordi dokumentasjonen viser at introduksjon av fremmed fiske art reduserer produksjon hos naturlig forekommende arter. Pukkellaks er en stillehavslaks som er innført fra elver som renner ut i Stillehavet til elver på Kolahalvøya. Utbredelse: Pukkellaks er utbredt i det nordlige Stillehavet. Pukkellaks er utsatt nordøst i USA, Canada og på Kola. På Kola ble pukkellaks satt ut som egg i flere elver i årene 1958 til 1989. I dag har pukkellaks etablert seg i mange elver på Kola hvor de gyter i så store mengder at den er blitt en ny fremmed art som har kommersiell betydning. Pukkellaks er observert i de fleste lakseelvene i Finnmark siden sekstitallet. I de senere år ser det ut for at innslaget er økende i elvene i Øst-Finnmark. Biologi: Pukkellaksen har en fast toårlig livssyklus. Bestandene av pukkellaks gyter i henholdsvis odde og partalls år og er derfor reproduktivt adskilte. Hos oss gyter pukkellaks i strømrrike partier av de siste kilometerne før elva renner ut i sjøen. Gytingen foregår fra slutten av august til ut i september og tar om lag ei uke. Fisken dør etter gyting.

Konklusjon:

Kommisjonen tar alle orienteringer til etterretning.

9. Øvrige saker

9.1 Lokale forvaltningsstyrer for vernområdene (nasjonalparker og landskapsvernområder)

Norsk formann Bente Christiansen orienterer om at nasjonalparker og større vernområder (landskapsvernområder, LVO) i Norge nå skal forvaltes av interkommunale politisk sammensatte styrer – såkalte nasjonalparksstyrer. Sammensetningen av styrene i samiske områder er konsultert med sametinget. Fire styrer er konstituert i Finnmark: Varangerhalvøya, Stabbursdalen, Seiland og Øvre Pasvik. Øvre Pasvik: Kommunen har to representanter (ordfører + 1 fra kommunestyret), sametinget en og fylkeskommunen en. Nasjonalparksstyret er nå ansvarlig for forvaltning av Øvre Pasvik nasjonalpark og Øvre Pasvik landskapsvernområde. Pasvik naturreservat er fortsatt under fylkesmannens forvaltning. Styret skal behandle dispensasjonssaker, iverksette tiltak, informere og utvikle området og aktiviteter i området i henhold til verneforskriftene. Overvåking skal fylkesmannen fortsatt ha et ansvar for. For hvert styre skal det ansettes en nasjonalparkforvalter. Forvalteren for Øvre Pasvik skal sitte på Bioforsk Svanhovd i Svanvik. Utvidelse av øvre Anarjokka nasjonal park er ikke vedtatt enda. Når man har vedtatt vern ved Kongelig resolusjon, blir det også her innført et lokalt forvaltningsstyre. Bakgrunnen for denne nye lokale forvaltningsmodellen er å få en bedre lokal forankring. På sikt kan også naturreservatene gå over til lokal forvaltning. Ramsar områder blir under fylkesmannen pga den internasjonale status.

Varamedlem Keijo Pirttijärvi kommenterer utvidelsen av Øvre Anarjokka nasjonalpark og den utfordring som lokale jegere har f. eks i forbindelse med elgjakt i Anarjokka – da man har strenge begrensinger på barmarkskjøring. Man trenger også forvaltning av vilt f. eks av elg i reservater og nasjonalparker. Det er stor elg bestander i dette området. Skogsskader pga beiting, ødelegger avlinger. Ønske om å lette barmarkskjøring på norsk side.

Norsk formann Bente Christiansen kommenterer Øvre Anarjokka. I nåværende park er det jaktforbud. Verneforskriften i nåværende park revideres i tilknytning til en eventuell utvidelse. Slik at hele området får samme forskrift. Saken med utvidelsen ligger i Departementet og vi avventer resultater.

9.2 Informasjon om fremme av naturturisme i Pasvik-Inari området

Direktør Vladimir Chizov orienterte om Pasvik-Inari samarbeidet og planen med å fremme naturbasert turisme i området. Å utvikle turismen på den russiske siden har et stort potensial når man sammenligner aktiviteten på norsk og finsk side.

Varamedlem Keijo Pirttijärvi kommenterer at Enare kommune kan være veldig interessert i dette prosjektet og ønsker fremgang for det.

Finsk formann Outi Mähönen orienterer om Barentsrådets prosjekt – BPAN – Barents Protected Area Network. Finland leder prosjektet og resultater er å vente i 2013 – rekommandasjoner til forvaltnings- og skjøtselstiltak i verneområder.

9.3 Orientering fra Grensekommisjonen ved Frode Berg

Kommisjonen fikk en grundig og interessant orientering fra det norske Grensekommisariatet ved Frode Berg. Man er i gang med grenseoppgangen (revisjon) av den norsk-russiske grensen fra 1947, samt revidering av prosess og dokumentgrunnlag. Arbeidet skal foregå i årene 2009-2014, arbeidet ledes av utenriksdepartementene på begge sider. Situasjonen for Grense Jakobselv er mer utfordrende enn Pasvikelva pga elvens naturlige meandring. Man er også i gang med å bytte ut samtlige grensemerker. Grensen er 196 km lang, hvorav 2/3 går i Grense Jakobselv og Pasvikelva. Det er god dialog mellom de norske og russiske kollegene. Alt arbeidet skal slutføres i 2014.

Sakkyndig Knut Hoseth kommenterer, NVE har en plass i arbeidskommisjonen med grenserevisjonen. Utfordringer med elveforbygninger i Grense Jakobselv og forflytning av dypålen er forsøkt tatt opp. På norsk side ble det bygget en del elveforbygninger på 1970-80 tallet, Man vurderer å fjerne anlegg på norsk side for å redusere byggeaktiviteten på russisk side, slik at naturlige prosesser kunne få ha sin gang. I grenseavtalen finnes det bare noen få linjer nevnt om forurensing av grensevassdragene, ikke noe annet om miljø.

Norsk formann Christiansen kommenterer, norsk-russisk blandet miljøvernkommissjon har fungert siden tidlig 1990 tallet. Der samarbeider man om blant annet grensenære miljøspørsmål. Mer fokus på Grense Jakobselv de siste årene, blant annet løvskogskartlegging og undersøkelser av vannkvalitet. Bekymring fra norsk side: laksekulper og gyteområder blir ødelagt pga byggeaktiviteten på russisk side.

9.4 Info fra Enare kommune

Varamedlem Keijo Pirttijärvi fra Enare kommune orienterer om aktuelle saker i Enare området

- Fiskekultiveringstiltak pga reguleringen av Enaresjøen. Finland og Russland er i prosess for å finne en løsning på kompensasjon for reguleringen. De årlige kompensasjonsutbetalingene fra russisk side har uteblitt siden 2006/ 2007, disse pengene er viktige for tiltak i kommunen for å avhjelpe ulempene med kraftutbyggingen. Norge betalte en engangserstatning i sin tid.
- Enaresjøen har også blitt kraftig regulert i vinter, vannstanden er meget lav.

9.5 Gyrodactylus salaris – hindre spredning av lakseparasitten

Norsk formann Christiansen orienterer om status for oppfølging fra ekspertmøtet i 2010 og dets anbefalinger. Ingen forandring å rapportere, men forslag om å invitere EVIRA og Mattilsynet til å orientere om status og oppfølgingen av deres arbeide med Gyroen.

9.6 Andre saker

Det er et ønske fra kommisjonen at miljøverndepartementet i begge land kunne være representert som sakkyndige på møtene i kommisjonen. Området er av så stor betydning.

Konklusjon:

Kommisjonen tar alle orienteringer til etterretning. Man skal også invitere ansvarlige mattilsynsmyndigheter til neste møte for å orientere om status for oppfølgingen av rekommandasjonene fra ekspertmøtet i 2010.

10. Befaring til Sydvaranger Gruve AS og ekskursjon til Grense Jakobselv

Kommisjonen besøkte Sydvaranger Gruve AS gruve i Bjørnevatn (Sør-Varanger kommune) den 25.5. Kommisjonen fikk rikelig med informasjon om gruvedriften ved Bjørnevatn og planene fremover. Etter befaringen til gruva i Bjørnevatn besøkte kommisjonen Grense Jakobselv og Oscar den II kapell.

11. Anbefalinger fra møtet

Det ble gitt en felles anbefaling (nummer 1.) fra kommisjonen og en anbefaling fra den norske delegasjonen (nummer 2.) i kommisjonen (anbefalingene i vedlegg 2).

- Konsekvensutredninger ved økning av produksjonsvolum Sydvaranger Gruve AS
- Bevaring av felles laksebestander

12. Kommisjonens neste møte 2012

Første uka i september 2012, i Enare området.

Avslutning av møtet

Møtet avsluttes kl 11.15. av norsk formann Bente Christiansen

Bente Christiansen
norsk formann

Outi Mähönen
finsk formann

vedlegg 1 – deltagerliste

vedlegg 2 – kommisjonen anbefalinger

vedlegg 3 – kart over små innsjøer i grenseområdet